

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ

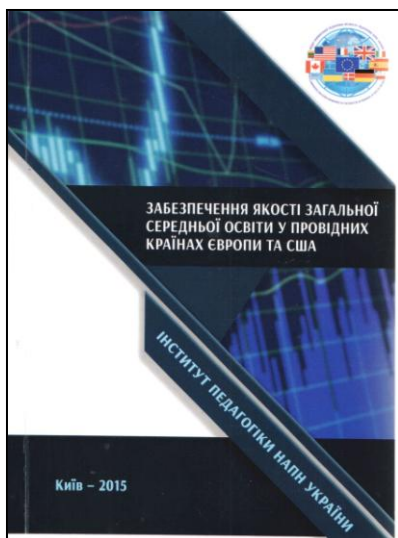

**Перелік наукової, науково-виробничої
і навчальної продукції,
створеної співробітниками
Інституту педагогіки НАПН України
у 2015 році,
що впроваджується в освітню практику**

Київ – 2016

НАУКОВА ПРОДУКЦІЯ

Монографії

1. Забезпечення якості загальної середньої освіти у провідних країнах Європи та США : монографія / Л. Л. Волинець, А. П. Джурило, Г. С. Єгоров, Н. М. Лавриченко, О. І. Локшина, Б. Ф. Мельниченко, О. С. Оржеховська, О. О. Першукова, Н. В. Шеверун, О. М. Шпарик ; за заг. ред. Локшиної О. І. – К. : Інститут педагогіки НАПН України, 2015. – 256 с.

Монографію присвячено проблемі якості загальної середньої освіти та педагогічним механізмам її забезпечення у провідних країнах Європи та США. Авторами охарактеризовано підходи до трактування якості освіти в Україні та зарубіжжі; розкрито автентичні моделі країн зарубіжжя, застосовувані для забезпечення якості середньої освіти; окреслено перспективи використання зарубіжного досвіду в Україні.

Для розробників освітньої політики, науковців, керівників освітніх установ, учителів, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

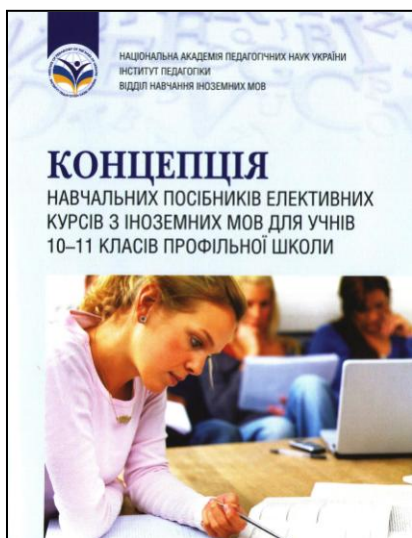
2. Фундаменталізація змісту освіти у старшій школі: теорія і практика : монографія / Г. О. Васьківська, В. І. Кизенко, С. Е. Трубачева [та ін.] ; за наук. ред. д-ра пед. наук Г. О. Васьківської. – К. : Пед. думка, 2015. – 288 с.

Монографію присвячено актуальним питанням фундаменталізації змісту освіти в старшій школі, що є важливою і складною проблемою профільного навчання.

Зміст монографії, побудований з урахуванням сучасних здобутків з теорії навчання, послідовно висвітлює результати наукових пошуків співробітників відділу дидактики.

У роботі розкрито особливості конструювання змісту шкільної освіти у педагогічній теорії, схарактеризовано соціально-педагогічні чинники, проаналізовано систему знань як когнітивну доміную, а також визначено гносеологічну цінність навчальних предметів у контексті фундаменталізації змісту освіти старшої школи і висвітлено шляхи оптимізації навчального змісту предметів гуманітарного циклу, що сприятиме духовному становленню молоді на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Концепції

1. Концепція навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов для учнів 10-11 класів профільної школи / В. Г. Редько, Т. К. Полонська, Н. П. Басай [та ін.] ; за наук. ред. В. Г. Редька. – К. : Пед. думка, 2015. – 38 с.

Концепція розкриває основні науково-теоретичні засади конструювання змісту навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов для учнів профільної школи, зокрема принципи й особливості добору навчального матеріалу та засоби його організації.

У ній описується зміст і структура навчальних посібників «Культура і мистецтво Великої Британії», «Англійська мова для ділового спілкування», «Завітайте до України», «Країнознавство: Іспанія і Латинська Америка», «Німецькомовні країни», «Моя Франція» та характеризуються основні технології оволодіння ними.

Концепцію адресовано вчителям іноземних мов, методистам, авторам навчальної літератури, студентам мовних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів.

2. Концепція реалізації компетентнісного підходу в навчанні математики в основній школі / О. Глобін, М. Бурда, О. Вашуленко, Т. Хмара // Математика в рідній школі. – 2015. – № 6. – С. 2–10.

«Концепція реалізації компетентнісного підходу в навчанні математики в основній школі» визначає основні дидактичні умови та засоби ефективної організації навчання математики в основній школі на засадах компетентнісного підходу.

Головна ідея концепції полягає в тому, що впровадження компетентнісного підходу вимагає перебудови всіх компонентів методичної системи навчання математики в основній школі – від цілепокладання і визначення змісту, до оцінювання рівня навчальних досягнень учнів, виражених через ключові та математичну компетентності.

У Концепції відображені всі названі компоненти. Зокрема, визначені мета, завдання і принципи реалізації компетентнісного підходу в навчанні математики в основній школі, розкрито принципи формування навчального змісту та організації процесу навчання математики в основній школі на

засадах компетентнісного підходу, об'єкти і критерії оцінювання навчальних досягнень учнів.

Практичне впровадження концепції забезпечить удосконалення теорії та методики навчання математики в основній школі, підвищення ефективності процесу навчання та рівня навчальних досягнень учнів з математики.

3. Концепція фундаменталізації змісту освіти у старшій школі в умовах профільного навчання / Г. О. Васьківська, О. В. Барановська, Н. В. Захарчук [та ін.] // Дидактика: теорія і практика : зб. наук. праць / [за наук. ред. Г. О. Васьківської ; упоряд. С. В. Косянчука]. – К. : Вид-во Інституту обдарованої дитини НАПН України, 2015. – С. 5–23.

Концепція розкриває основи фундаменталізації змісту освіти у старшій школі в умовах профільного навчання за синергетичного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, компетентнісного, аксіологічного, рефлексійного й середовищного підходів.

Наукове обґрунтування Концепції здійснено за результатами аналізу вітчизняної та зарубіжної теорії і педагогічної практики.

Когнітивний стрижень фундаменталізації змісту освіти у старшій школі становить система знань, що розглядається як вищий рівень пізнання будь-якого об'єкта чи явища.

Мета і завдання Концепції полягають у сприянні гармонійній адаптації особистості випускника до соціальних, економічних і природних життєвих чинників.

У Концепції розкрито умови і шляхи реалізації її на сучасному етапі модернізації освіти. Визначено, що інтенсивні курси за вибором («Синтез наук – синтез знань»; «Людинознавство»; «Цінності і смисли в житті людини») для учнів старшої школи, ефективно реалізуючи міжпредметні та метапредметні зв'язки, забезпечуватимуть якість засвоєного на рівні розуміння, сприятимуть вмілому використанню здобутих знань учнями старшої школи задля їхньої ефективної творчої діяльності.

Концепцію адресовано науковцям, викладачам і студентам педагогічних навчальних закладів, управлінцям у галузі освіти і педагогам-практикам.

НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ПРОДУКЦІЯ

Методичні рекомендації

1. Васьківська Г. О. Фундаменталізація змісту освіти у старшій школі в умовах профільного навчання : метод. рек. / Г. О. Васьківська, Н. В. Захарчук, С. В. Косянчук ; вступ. ст. і наук. ред. д-ра пед. наук Г. О. Васьківської. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – 68 с.

В основі методичних рекомендацій лежить низка принципів профільного навчання, реалізованих у змісті мета курсу «Людинознавство» (10–11-й класи), курсу за вибором «Екологія в житті людини» (10–11-й класи) і закладених у програмах навчального курсу «Наукове пізнання» (10-й клас) і курсу за вибором «Цінності і смисли в житті людини» (10–11-й класи).

Фундаменталізація змісту освіти у старшій школі необхідна, передусім, для гармонійної адаптації особистості до соціальних, економічних і природних чинників. Фундаменталізація є умовою підвищення мобільності особистості і способом розв'язання суперечностей між стрімким збільшенням обсягу інформації (у тому числі навчальної) і обмеженою можливістю засвоєння її старшокласником. Водночас, фундаменталізація є необхідною умовою й основою для неперервної освіти протягом життя.

З огляду на розв'язання проблем фундаменталізації змісту освіти у старшій школі, найефективнішим є використання інтерактивної моделі навчання, яка передбачає конструювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем, що унеможлиблює домінування будь-якого процесу чи якоїсь ідеї. Спільна діяльність учнів у процесі пізнання, засвоєння навчального матеріалу означає, що кожен здійснює свій індивідуальний внесок, відбувається обмін знаннями, ідеями, способами діяльності і взаємної підтримки, а це дає змогу не лише здобувати нові знання, а й систематизувати їх.

2. Голуб Н. Навчання діалогічного мовлення учнів 5-7 класів на уроках української мови / Н. Голуб, Л. Галаєвська // Українська мова і література в школі. – 2015. – № 3 (121). – С. 51–58.

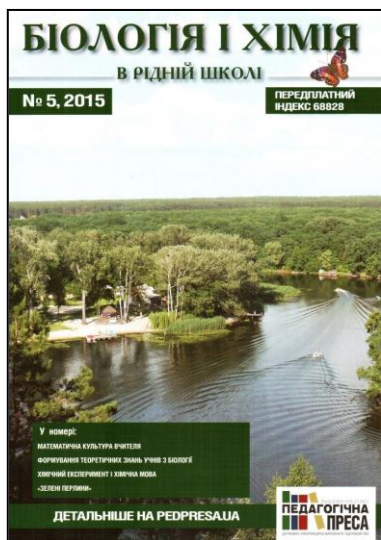
У методичних рекомендаціях обґрунтовано психолого-педагогічні особливості формування діалогічного мовлення, подано систему завдань і вправ, що дає змогу учням сформуванню систему мовленнєвих умінь (вести діалог, сприймати, відтворювати і створювати усні й писемні монологічні й діалогічні висловлювання різних видів, типів і жанрів), важливих у різноманітних життєвих ситуаціях. Розкрито суть діалогізації процесу

навчання й застосування способів стимулювання учнів до гармонійного діалогу на уроках української мови.

Упровадження вміщених у методичних рекомендаціях матеріалів забезпечить формування навичок діалогічного мовлення на уроках української мови в загальноосвітніх навчальних закладах.

НАВЧАЛЬНА ПРОДУКЦІЯ

Навчальні програми

1. Експериментальна програма для загально-освітніх навчальних закладів. Біологія, 6–9 класи (початок) / Н. Ю. Матяш, Т. В. Коршевніюк, В. В. Вербицький, О. Г. Козленко // Біологія і хімія в рідній школі. – 2015. – № 5 (111). – С. 28–42.

Експериментальна програма для загально-освітніх навчальних закладів. Біологія, 6–9 класи (закінчення) / Н. Ю. Матяш, Т. В. Коршевніюк, В. В. Вербицький, О. Г. Козленко // Біологія і хімія в рідній школі. – 2015. – № 6 (112). – С. 31–37.

Навчальна програма «Біологія. 6–9 класи» створена для основної школи і спрямована на реалізацію базового етапу шкільної біологічної освіти.

Структура навчальної програми містить пояснювальну записку, зміст і державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів.

Особливості навчальної програми полягають: в посиленні культурно-ціннісного аспекту змісту через висвітлення внеску українських учених у розвиток біологічної науки, формування мотивації до вивчення живої природи; у включенні моделей біологічних об'єктів у рубрику «Демонстрації»; в узгодженні різних видів робіт (лабораторна робота, практична робота, дослідницький практикум, проекти), що включені в практичну частину програми; у виокремленні необхідних для засвоєння термінів і понять в окрему рубрику «Основні терміни та поняття» після кожної теми; в оновленні державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів на основі компетентнісного підходу.

2. Навчальна програма елективних курсів з іноземних мов для старшої школи загальноосвітніх навчальних закладів / В. Г. Редько, Т. К. Полонська, Н. П. Басай [та ін.] ; за наук. ред. В. Г. Редька. – К. : Пед. думка, 2015. – 41 с.

Навчальна програма елективних курсів спрямована на забезпечення варіативного компонента змісту навчання іноземних мов учнів старшої (профільної) школи.

Вона розкриває основні методологічні підходи до добору та конструювання змісту елективних курсів, визначає їх тематику і характеризує технології оволодіння ними.

У програмі окреслюються орієнтовні рівні навчальних досягнень учнів.

Програму адресовано вчителям іноземних мов, методистам, авторам підручників і навчальних посібників, студентам мовних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів.

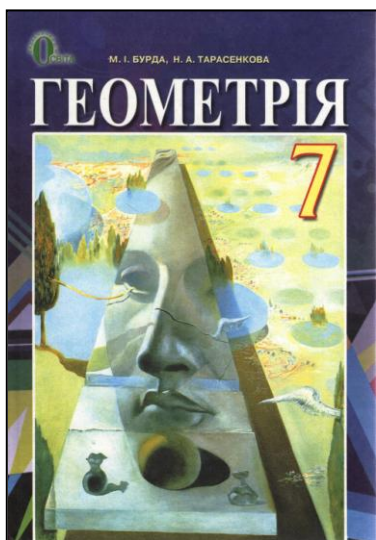
3. Хімія. 7–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс]. – К., 2015. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/navchalni-programy.html>. – Назва з екрана.

В оновленій навчальній програмі визначено мету й завдання навчання хімії в основній школі.

Розкрито зміст навчального матеріалу за темами, наведено державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів.

Запроваджено нову рубрику «навчальні проекти».

Підручники

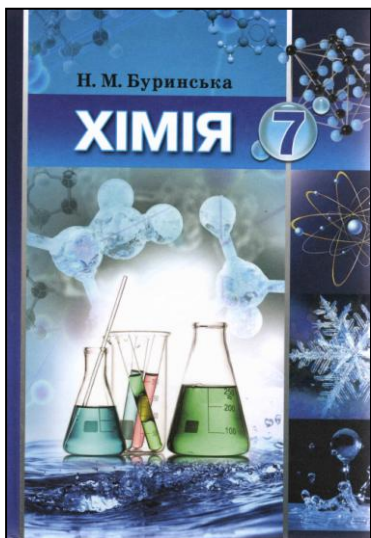
1. Бурда М. І. Геометрія : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / М. І. Бурда, Н. А. Тарасенкова. – К. : Вид. дім «Освіта», 2015. – 208 с.

Підручник «Геометрія, 7 клас» має чотири розділи, поділені на параграфи. Зміст матеріалу в параграфах викладено в доступній та цікавій для учнів формі, матеріал вдало проілюстровано. Наприкінці кожного параграфа подано задачі для самостійного розв'язування, що мають чотири рівні складності (початкового, середнього, достатнього і високого). Наприкінці кожного розділу – перевірочні контрольні запитання, що дають змогу вчителю проконтролювати, як учні засвоїли матеріал.

Скориставшись рубрикою «Дізнайся більше», учні можуть поглибити свої знання.

У підручнику є відповіді та вказівки до розв'язування задач, предметний покажчик та наочні таблиці, за допомогою яких можна повторити вивчене.

Призначений для учнів 7-го класу загальноосвітніх навчальних закладів.

2. Буринська Н. М. Хімія : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Н. М. Буринська. – К. : Пед. думка, 2015. – 112 с.

Зміст підручника розроблено за оновленою навчальною програмою з хімії для основної школи.

У ньому розкрито теоретичні питання, наведено завдання для самопідготовки та додаткові завдання, в тому числі творчого характеру, зроблено короткі узагальнювальні висновки до тем, подано прописи практичних і лабораторних робіт.

Підручник містить додатки, необхідні для успішної роботи з підручником і засвоєння його змісту.

Призначений для учнів 7-го класу загальноосвітніх навчальних закладів.

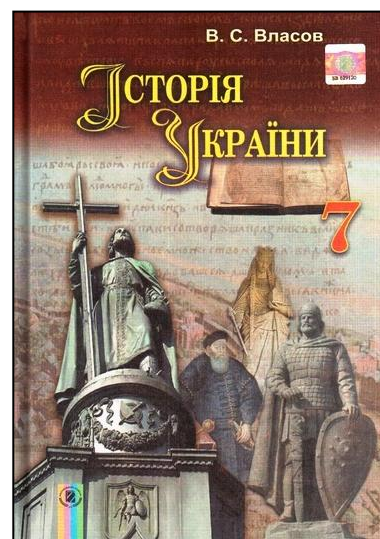
3. Власов В. С. Історія України : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / В. С. Власов. – К. : Генеза, 2015. – 192 с. : іл.

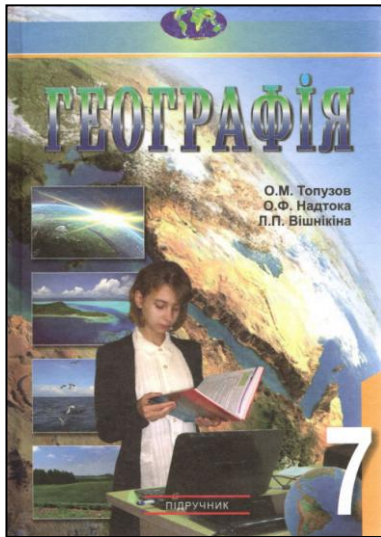
Підручник «Історія України, 7 кл.» відповідає чинній програмі з історії України для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів.

У ньому викладено навчальний матеріал від розселення східних слов'ян на теренах України в 7–8 ст. до кінця 15 ст.

Усі компоненти підручника: текстові (основний текст, історичні документи) й позатекстові (апарат організації засвоєння та контролю, ілюстративний матеріал) – спрямовані на формування в школярів історичного мислення; у них реалізовано засади компетентісно орієнтованого навчання історії.

Призначений для учнів 7-го класу загальноосвітніх навчальних закладів.

4. Географія : підручник для 7 класу / О. М. Топузов, О. Ф. Надтока, Л. П. Вішнікіна та ін. – К. : ДНВП «Картографія», 2015. - 288 с.; іл., карти.

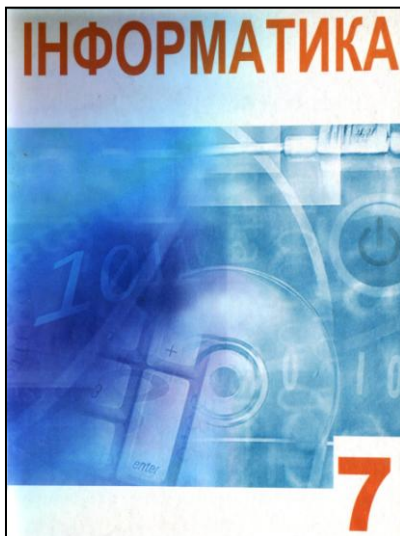
Зміст підручника відповідає шкільній програмі 7-го класу «Географія материків і океанів» і складається з наступних розділів: «Океани», «Материки», «Земля – наш спільний дім».

Спеціальний інструктивний маршрутний лист на початку видання – «Як працювати з підручником» – ознайомлює вчителів як побудовано підручник, а учнів – як краще ним

користуватися.

Навчальне видання наповнене фотоілюстраціями, малюнками і картами та доповнено практичними роботами і додатками.

Призначений для учнів 7-го класу загальноосвітніх навчальних закладів.

5. Інформатика : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / А. М. Гуржій, В. В. Лапінський, Л. А. Карташова, В. Д. Руденко. – Львів : Світ, 2015. – 174 с. : іл., табл.

Підручник призначений для навчання інформатики у 7-му класі загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням природничо-математичних дисциплін.

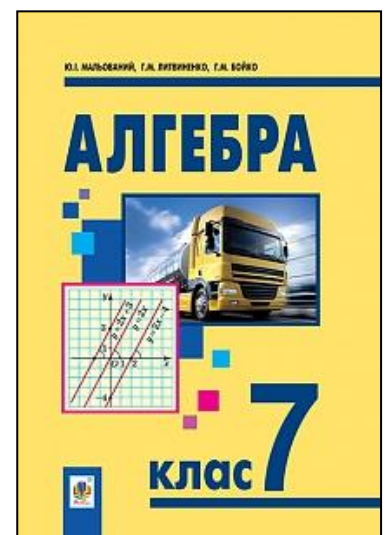
Зміст підручника повністю відповідає навчальній програмі «Інформатика. 5-9 класи».

Упровадження підручника забезпечить вивчення інформатики в 7-х класах загальноосвітніх навчальних закладів і допоможе

вчителям інформатики вдосконалити цей процес.

6. Мальований Ю. І. Алгебра : підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Ю. І. Мальований, Г. М. Литвиненко, Г. М. Бойко. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. – 256 с. : іл.

Пропонований підручник відповідає програмі з алгебри для 7-го класу й передбачає готовність учнів до широкого і свідомого застосування математики. Цю орієнтацію забезпечують зміст курсу, характер викладення навчального матеріалу, добір ілюстрацій і

прикладі застосувань, запитання для перевірки знань, задачі і вправи на повторення, а також письмові роботи, призначені для самоконтролю.

Для учнів і вчителів загальноосвітніх навчальних закладів.

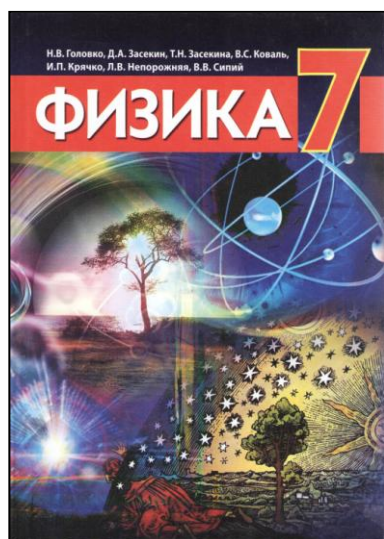

7. Пометун О. І. Всесвітня історія : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. І. Пометун, Ю. Б. Малієнко. – К. : Вид. дім «Освіта», 2015. – 224 с. : іл.

Підручник «Всесвітня історія, 7 клас» допоможе учням скласти чітке уявлення про історію Середніх віків, навчить працювати творчо, визначати своє ставлення до історичних подій.

Особлива увага в підручнику приділяється питанням духовної і матеріальної культури, історії повсякденного життя, духовному світу Середньовіччя.

Методичний апарат підручника побудовано з урахуванням вимог особистісно орієнтованого підходу до навчання, що дає можливість вчителю диференціювати роботу з учнями, передбачає їхню самостійну дослідницьку діяльність.

8. Фізика : підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / М. В. Головка, Д. О. Засєкін, Т. М. Засєкіна [та ін.]. – К. : Пед. думка, 2015. – 248 с. : іл.

Підручник відповідає навчальній програмі з фізики для основної школи, затвердженій Міністерством освіти і науки України (наказ МОН молоді та спорту України від 06 червня 2012 р. № 664).

Головною метою цього підручника є сприяння розвитку учнів засобами фізики, формуванню в них предметної компетентності на основі фізичних знань, наукового світогляду й відповідного стилю мислення, розвитку експериментальних умінь, дослідницьких навичок, творчих здібностей і схильності до креативного мислення, усвідомлення необхідності вивчати фізику для розуміння навколишнього світу.

9. Хорошковська О. Н. Українська мова : підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. з навчанням угорською мовою / О. Н. Хорошковська, К. З. Повхан. – К. : Пед. думка, 2015. – 212 с.

Зміст підручника відповідає чинній програмі з української мови для 4 класу шкіл з угорською мовою навчання. Підручник побудовано на засадах текстоцентричного підходу до викладу мовного матеріалу, особистісно зорієнтованого та комунікативного підходів. Матеріал спрямований на забезпечення розвитку усіх видів мовленнєвої діяльності – аудіювання, говоріння, читання і письма.

Підручник з української мови структуровано за мовними розділами, що складаються з відповідних параграфів, кожен із яких містить текстовий та ілюстративний матеріал, а також систему вправ, спрямованих на оволодіння мовно-мовленнєвими та комунікативними вміннями. Крім того, у підручник включено тексти різних жанрів для розвитку читацьких умінь. Добір текстів здійснено за тематичним принципом відповідно зі сферами мовлення, визначеними у програмі.

Упровадження підручника забезпечить вивчення української мови за новою програмою для загальноосвітніх навчальних закладів із угорською мовою навчання.

10. Хорошковська О. Н. Українська мова : підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. з навчанням польською мовою / О. Н. Хорошковська, Н. І. Яновицька. – Львів : Світ, 2015. – 184 с.

Зміст підручника відповідає вимогам нового Державного стандарту початкової загальної освіти, базовому навчальному плану та чинній навчальній програмі з української мови для 4 класу ЗНЗ з польською мовою навчання.

У підручнику реалізована мовна, мовленнєва, соціокультурна та діяльнісна лінії змісту. Його побудовано на основі текстоцентричного підходу до викладу мовного матеріалу, що дозволяє підвищити мотивацію навчання української мови, перейти від засвоєння теоретичних знань з мови до формування всіх видів мовленнєвої діяльності, показати функціонування мовних одиниць у літературних текстах. Текстовий матеріал і методичний апарат підручника забезпечує розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності, відповідає визначеним у програмі сферам мовлення та соціокультурній лінії, має пізнавальне, виховне й естетичне значення. Мовний матеріал подається згідно з досягненнями сучасної мовознавчої науки, який викладається у підручнику з урахуванням опори на знання, вміння та навички, засвоєні учнями з польської (рідної) та української мови на попередніх етапах навчання.

Презентація мовного й правописного матеріалу подається у діалогічній формі; мовні й мовленнєві вправи пов'язані з текстом і побудовані на основі тексту.

Упровадження підручника забезпечить вивчення української мови за новою програмою для загальноосвітніх навчальних закладів із польською мовою навчання.

11. Хорошковська О. Н. Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням румунською мовою : підруч. для 4 кл. / О. Н. Хорошковська, О. М. Петрук. – Львів : Світ, 2015. – 184 с.

Зміст підручника відповідає вимогам нового Державного стандарту початкової загальної освіти, базовому навчальному плану та чинній навчальній програмі з української мови для 4 класу ЗНЗ з румунською мовою навчання.

У підручнику реалізована мовна, мовленнєва, соціокультурна та діяльнісна лінії змісту. Його побудовано на основі текстоцентричного підходу до викладу мовного матеріалу, що дозволяє підвищити мотивацію навчання української мови, перейти від засвоєння теоретичних знань з мови до формування всіх видів мовленнєвої діяльності, показати функціонування мовних одиниць у літературних текстах. Текстовий матеріал і методичний апарат підручника забезпечує розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності, відповідає визначеним у програмі сферам мовлення та соціокультурній лінії, має пізнавальне, виховне й естетичне значення. Мовний матеріал подається згідно з досягненнями сучасної мовознавчої науки, який викладається в підручнику з урахуванням опори на знання, вміння та навички, засвоєні учнями з румунської (рідної) та української мови на попередніх етапах навчання.

Презентація мовного й правописного матеріалу подається у діалогічній формі; мовні й мовленнєві вправи пов'язані з текстом і побудовані на основі тексту.

Упровадження підручника забезпечить вивчення української мови за новою програмою для загальноосвітніх навчальних закладів із румунською мовою навчання.